Az Állami Honvédelmi Bizottság 7725 sz. határozata a magyar kormány elsőrendű fontosságú gazdasági intézkedéseiről és segítségnyújtásra irányuló kérésének teljesítéséről[1]

Moszkva, Kreml,1945. március 7.

Szigorúan titkos!

Magyarország ügyében

Az Állami Honvédelmi Bizottság elhatározza:

1. Elsőrendű fontosságú feladatnak kell tekinteni Magyarországon a földreform haladéktalan megvalósítását, körülbelül azon elvek alapján, amint az Lengyel-országban történt.

Kötelezni kell a Szövetséges Ellenőrző Bizottságot Magyarországon, hogy különös tekintettel ellenőrizze a magyar kormány valamennyi, a földreform végrehajtásával kapcsolatos intézkedését azért, hogy a földreform megvalósítása befejeződjék az elkövetkezendő két-három hét folyamán.

2. Amennyiben a földreformot Magyarországon gyorsan végrehajtják, az Állami Honvédelmi Bizottság lehetségesnek tartja a magyar kormány segítségnyújtási kérelmének teljesítését az alábbi módon:

a) 250 millió pengő összegű kölcsön nyújtását magyar bankjegyekben ugyanazon feltételekkel, mint az az 1945. február 20-i 100 millió pengős kölcsön esetében történt;

b) kiutalandó kölcsön gyanánt a magyar kormánynak Budapest és más ipari centrumok lakosságának ellátására 20 000 tonna élelmiszer, ezen belül 15 000 tonna étkezési gabona, 2000 tonna cukor és 3000 tonna hús azzal a feltétellel, hogy ugyanilyen mennyiségű élelmiszert legkésőbb 1945. november 1-ig visszajuttatnak, figyelmeztetve eközben a magyar kormányt, hogy valamennyi szükségletét mezőgazdasági terményekből saját eszközeivel köteles előteremteni;

c) a Romániából beérkező alapokból el kell adni a magyar kormánynak a tavaszi vetési kampány céljaira és más halaszthatatlan szükségleteinek kielégítésére 1000 tonna benzint, 10 000 tonna kerozint, 700 tonna kenőolajat, a fenti olajtermékeknek a magyarországi tavaszi vetési kampány kezdetére történő leszállításával.[2]

Mindezek magyar kormánnyal történő elszámolásának feltételeit a Külkereskedelmi Népbiztosság dolgozza ki.

3. Kötelezni kell a 2. és a 3. Ukrán Frontot:

a) adjanak át tulajdonosaiknak, illetve vezetésüknek minden, az 50–100 kilométeres zónán kívül eső ipari üzemet, tulajdonosok és a vezetés hiányában, pedig a magyar kormány megbízottainak, hogy helyreállíthassák és beindíthassák azokat. Ez alól kivételt képeznek azok az üzemek, amelyek a front szükségleteit elégítik ki vagy az Állami Honvédelmi Bizottság

Különleges Bizottsága által teljes egészükben vagy részlegesen a Szovjetunióba történő kiszállításra lettek kijelölve;

b) átadandó tulajdonosuknak, ill. vezetésüknek, ezek hiányában pedig a magyar kormány megbízottainak valamennyi szénbánya a felszínen lévő széntartalékokkal együtt, kivéve azokat a bányákat és szénmennyiséget, amelyek a frontok szükségleteinek kielégítése szempontjából fontosak.

c) nem szabad akadályozni a magyar vállalkozókat, gyárvezetőségeket és a magyar kormány képviselőit abban, hogy helyreállítsák és üzemeltessék azokat a nélkülözhetetlen iparvállalatokat, amelyek az 50-100 kilométeres zónában találhatóak, de e vállalatok listáját a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnökének jóvá kell hagynia;

d. haladéktalanul át kell adni Magyarország kormányának a budapesti Pénzverdét minden berendezésével és nyersanyagával együtt (a nemesfémek kivételével).

4. A 2. és a 3. Ukrán Front parancsnoksága köteles átadni a magyar kormány részére a magyar rendőrség felfegyverzésére a magyar lakosságtól begyűjtött kézifegyverek egy részét, amelyeket a városparancsnokságok raktáraiban őriznek. Az átadandó fegyverek mennyiségét és az átadás rendjét a Szövetséges Ellenőrző Bizottság magyarországi elnöke határozza meg.

5. A magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság köteles különleges ellenőrzés alá vonni

a) a kormány valamennyi intézkedését, amely az ipari üzemek, a vasúti közlekedés és a hírközlési eszközök helyreállításával és üzemeltetésével, valamint a tavaszi vetési kampány végrehatásával kapcsolatos;

b) a szovjet kormánytól kölcsönök formájában kapott pénzek felhasználását;

c) a magyar kormány részére kölcsön gyanánt átengedett élelmiszerek helyes felhasználását.

Az Állami Honvédelmi Bizottság Elnöke

J. Sztálin

Jegyzetek

1 A határozat tervezetét Molotov külügyi népbiztos vezetésével megvitatták egy értekezleten, amelyen részt vett Vorosilov marsall, a magyarországi SZEB elnöke, A. I. Mikojan miniszterelnök-helyettes, A. V. Hruljov, a szovjet hadsereg hadtápfőnöke, V. G. Dekanozov helyettes külügyi népbiztos és G. M. Puskin, magyarországi SZEB-hez akkreditált szovjet politikai megbízott. Átdolgozást követően 1945. március 7-én Molotov megküldte Sztálinnak, aki még aznap jóváhagyta. Molotov titkárságának anyagai között található egy feljegyzés kiegészítő pontokkal a tervezethez, amelyet láthatóan felhasználtak a határozat megszövegezésekor. Az 1. pont, amely kimaradt a határozatból, a következő volt:

,,I. Szükségesnek ítélendő:

a) kettéválasztani a Kereskedelmi, Közlekedési és Hírközlési Minisztériumot egy Kereskedelmi,

valamint egy Közlekedési és Hírközlési Minisztériumra;

b) a kormány reakciós részének gyengítése érdekében el kell érni Vásáry pénzügy- és Faragho ellátási miniszter lecserélését. E miniszterek lecserélését megfelelő pillanatban kell megtenni a kormány Budapestre való átköltözése után;

c) létre kell hozni a kormányban a miniszterelnök-helyettesi tisztséget, amelyre odaillő és teljesen megbízható személyt kell kiválasztani;

d) a kormányhatározatoknak az egyes minisztériumok és helyi szerveik által történő végrehajtásának ellenőrzésére létrehozandó a miniszterelnök mellett egy speciális ellenőrző ügyosztály, amelyet kellően kipróbált és becsületes emberekkel kell feltölteni;

e) kipróbált és tapasztalt kommunistát kell kinevezni a propaganda- és sajtóügyi államtitkár-helyettes posztjára''. (RCHIDNI F 644. op. 2. gy. 458. 60–62. o. Közli: Szovjetszkij faktor. Tom I. 1944–1948. 163–164. o.)

2 Gyöngyösi János külügyminiszter 1945. március 19-én értesítette Faragho Gábor közellátási-, Nagy Imre földművelésügyi és Vásáry István pénzügyminisztert a szovjet kormány által nyújtandó élelmiszer és bankkölcsönről, valamint a petróleum, benzin és kenőolaj vásárlási lehetőségről. Lásd: Magyar-szovjet kapcsolatok 1944–1948. 53–55. o.

Forrás: RCHIDNI F 644. op. 2. gy. 458. 60–62. o. Eredeti gépirat. Közli: Szovjetszkij faktor. Tom I. 1944–1948. 162–163 o.

Megjelent: Iratok a magyar–szovjet kapcsolatok történetéhez, 1944. október–1948. június. (Szerk. Vida István.) Budapest, Gondolat, 2005. 384 p.